

AGION 2015

in cijfers

Woord vooraf

Op 17 juli 2015 heeft de Vlaamse Regering de conceptnota van het Masterplan Scholenbouw 'Samen bouwen aan een sterker patrimonium' goedgekeurd. Het plan biedt een antwoord op de noden en de uitdagingen op het vlak van schoolinfrastructuur in Vlaanderen en Brussel en legt duidelijk nieuwe accenten. De ontwikkeling van een beleidsplan voor scholenbouw met duidelijke krachtlijnen is uniek sinds de onderwijsbevoegdheid een Vlaamse materie is geworden. Het agentschap voor schoolinfrastructuur engageert zich om de komende jaren met alle betrokken partners mee te werken aan de realisatie van het Masterplan Scholenbouw.

Een bijkomende stimulans voor de scholenbouw is het verlaagde btw-tarief voor de bouw van schoolinfrastructuur. Vanaf 1 januari 2016 geldt er een verlaagd btw-tarief van 6 % i.p.v. 21%. Het verlaagde btw-tarief geldt niet alleen voor lokalen bestemd voor de eigenlijke lessen zoals klaslokalen, sportzalen, computerlokalen, ... maar ook voor refecteries, studiezalen, leraarslokalen, technische lokalen en omgevingswerken.

Eerst blikkt AGION nog even terug op de realisaties van 2015 binnen het agentschap.

In 2015 keurde het agentschap 225 899 146 euro aan subsidies voor schoolbouwprojecten goed. 113 506 823 euro gaat naar grote nieuwbouw- en renovatieprojecten. Het overige deel is bestemd voor verbouwingswerken voor vernieuwing van het bestaande schoolpatrimonium.

Binnen het DBFM-programma 'Scholen van Morgen' ontvingen in 2015, 161 projecten een bouwvergunning. 157 projecten werden aanbesteed en 153 kregen een aannemer toegewezen. De focus lag in 2015 vooral op de bouwfase. Zo waren eind 2015 122 werven effectief operationeel en werden 22 projecten volledig opgeleverd.

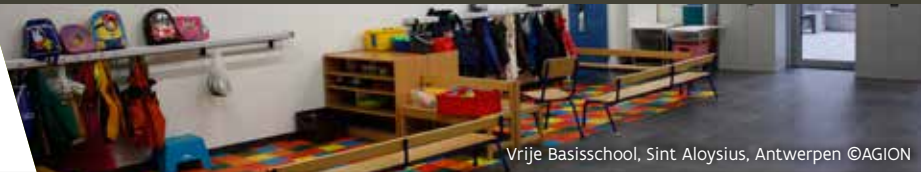
De inhaalbeweging Scholen van Morgen heeft voor een forse toename gezorgd van goedgekeurde aanbestedingen. Deze toename heeft geleid tot de grootste bouwactiviteit sinds 1989.

Van het pilootproject Passiefscholen waren er in 2015 13 projecten in gebruik waarvan er 10 het certificaat kregen waarmee ze voldoen aan de criteria van passiefstandaard; van de drie andere projecten is de certificatieprocedure nog lopende. Daarnaast zijn er 5 projecten in uitvoering en 1 project in aanbestedingsfase.

Het agentschap zette bestaande samenwerkingsverbanden verder met o.a. de Vlaamse Gemeenschapscommissie, het VEA en het GO! en engageerde zich voor nieuwe projecten. Zo nam AGION deel aan de 'Werkgroep Toekomstvisie Schoolspeelplaatsen' en zetelde een vertegenwoordiger in de jury van 'Pimp je speelplaats'.

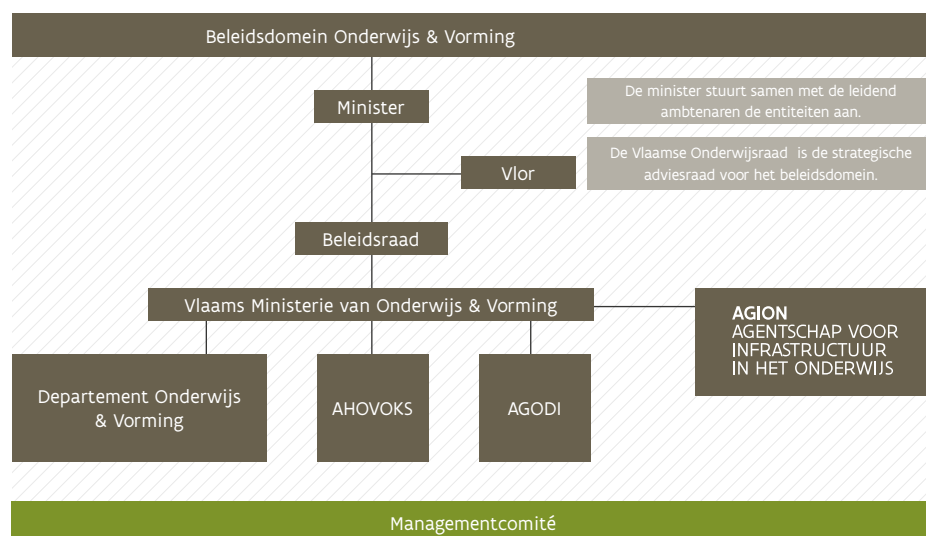
In 2015 bouwde AGION de communicatie-initiatieven met zijn klanten verder uit. De website werd aangevuld met mooie voorbeelden van recent gerealiseerde of gerenoveerde scholen, AGION participeerde als neutrale partner bij de workshops van Schoolbouwformule, de nieuwe huisstijl van de Vlaamse overheid werd geïmplementeerd, het agentschap nam deel aan de Edubuildbeurs en verstuurde 3 edities van zijn nieuwsbrief 'Focus op Scholenbouw'.

Jean Eliaerts
 Afgevaardigd bestuurder

1.1 situering AGION

AGION, voluit Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs, is één van de entiteiten die samen de Vlaamse onderwijsadministratie vormen. Op 31 december 2015 telde het agentschap 70 personeelsleden.

AGION is een publiekrechtelijk extern verzelfstandigd agentschap dat wordt aangestuurd door een raad van bestuur met 17 leden.

De raad van bestuur telt twaalf stemgerechtigde leden waarvan:

- De heer Rudi Warson (voorzitter), Katholiek Onderwijs Vlaanderen, vrij gesubsidieerd onderwijs
- De heer Lieven Boeve, Katholiek Onderwijs Vlaanderen, vrij gesubsidieerd onderwijs
- De heer Dirk Vanstappen, Katholiek Onderwijs Vlaanderen, vrij gesubsidieerd onderwijs
- De heer Filip Fonteyn, OVSG, officieel gesubsidieerd onderwijs
- De heer Filip Smets (ondervoorzitter), OVSG, officieel gesubsidieerd onderwijs
- Mevrouw Helen Van De Wiele, POV, officieel gesubsidieerd onderwijs
- Mevrouw Nieke Nouwen, leerlingenkoepel
- De heer Jort Ory, leerlingenkoepel
- Mevrouw Trees Gilles, ouderkoepel
- De heer Raf Deweerdt, vertegenwoordiger van het onderwijspersoneel
- Mevrouw Ann Huybrechts, vertegenwoordiger van het onderwijspersoneel
- Jean Eliaerts, de afgevaardigd bestuurder van AGION

In de raad van bestuur zetelen ook twee vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering

- 1 op voordracht van de minister bevoegd voor Financiën en Begroting: de heer Walther Roggeman
- 1 op voordracht van de minister bevoegd voor Onderwijs: de heer Bavo Smits.

Daarnaast nog drie experts voor advies en raad

- Mevrouw Marleen Durnez van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap;
- Mevrouw Anne Malliet van de Vlaams Bouwmeester;
- Mevrouw Inge Goessens van het Vlaams Energiebedrijf.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opstellen van de begroting
- het opstellen van het ondernemingsplan
- het goedkeuren van subsidiedossiers, met uitzondering van de subsidieaanvragen voor verkorte procedure, spoedprocedure en kleine verhogingen

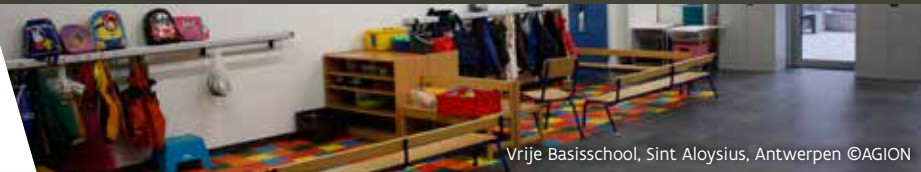
De afgevaardigd bestuurder heeft de volgende bevoegdheden:

- het dagelijks bestuur met onder andere
 - het personeelsbeleid
 - het financieel beleid
 - het beheer van de eigen infrastructuur
 - de communicatie
- de coördinatie, sturing en regie van de publiek-private samenwerking inzake schoolinfrastructuur (DBFM 'Scholen van Morgen')

De raad van bestuur sloot in maart 2015 een meerjarig ondernemingsplan 2015-2019 af tussen AGION en de minister bevoegd voor onderwijs. Het ondernemingsplan bepaalt de doelstellingen van het agentschap voor de periode 2015-2019.

Het eerste ondernemingsplan houdt een strategisch meerjarencomponent in maar geeft ook aan wat de nagestreefde ambitie voor 2015 is.

De ondernemingsplannen voor de volgende jaren zullen een jaarlijkse update en bijsturing zijn.

1.2 de opdracht

AGION subsidieert:

- de aankoop
 - de nieuwbouw
 - de verbouwing
 - de eerste uitrusting
- van schoolgebouwen voor het niet-hoger onderwijs.

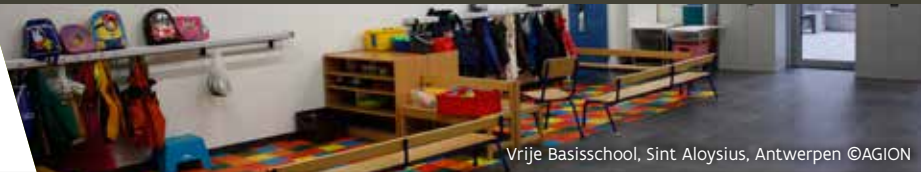
AGION zorgt voor:

de coördinatie, de stimulering en de betoelaging van de scholen die deelnemen aan het DBFM-project 'Scholen van Morgen'

AGION doet aan:

- kennisopbouw rond schoolinfrastructuur
- sensibilisering, advisering en ondersteuning van schoolbesturen op het vlak van kwaliteitsvolle scholenbouw

De realisatie van schoolinfrastructuur is niet het verhaal van AGION alleen. Het agentschap zet met verschillende partners netwerken op, sluit samenwerkingsverbanden af of zet aangegane engagementen verder.

1.3 de missie

In samenspraak met de gebruikers staat AGION in voor het realiseren en ontwikkelen van een functionele en duurzame onderwijsinfrastructuur.

In samenspraak met de gebruikers ...

Voor en tijdens de ontwikkeling en de realisatie van schoolgebouwen heeft AGION aandacht voor begeleiding en onderling overleg, met respect voor de autonomie van de scholen.

Realiseren en ontwikkelen van ...

AGION ontwikkelt en verspreidt informatie over de bouw van onderwijsinfrastructuur. Het agentschap verzekert netoverschrijdende samenwerking en coördinatie en een efficiënt beheer van de beschikbaar gestelde subsidies en waarborgen. AGION reikt ook studies en ondersteunende adviezen aan.

Functionele en duurzame onderwijsinfrastructuur:

- ondersteunt het pedagogische project van de school
- biedt een stimulerende leeromgeving
- is flexibel en multifunctioneel te gebruiken
- moet veilig, comfortabel, onderhoudsvriendelijk en goed toegankelijk zijn
- heeft aandacht voor het duurzame aspect van de onderwijsinfrastructuur
- moet blijvend in een open relatie kunnen staan met de haar omringende samenleving
- zorgt voor een blijvende architecturale waarde van het gebouw
- hecht belang aan het gebruik van milieuvriendelijke bouwmaterialen
- is kostenefficiënt en onderhoudsvriendelijk
- leidt tot economische duurzaamheid: een gebouw met een goede kosten-batenverhouding

2. Budget

2.1 Machtigingskredieten

In de Vlaamse begroting zijn kredieten toegewezen aan AGION waarmee het agentschap engagementen voor infrastructuurdossiers mag aangaan.

In 2015 was er 216 843 000 euro beschikbaar voor het gesubsidieerd niet-hoger onderwijs. Opgesplitst betekende dit 43 775 000 euro voor het officieel gesubsidieerd onderwijs en 173 068 000 euro voor het vrij gesubsidieerd onderwijs.

2.2 Betalingskredieten

De scholen bezorgen de facturen van de uitgevoerde werken aan AGION om hun subsidies te verkrijgen. Om deze facturen te kunnen betalen voorziet de begroting betalingskredieten voor AGION.

In 2015 betaalde AGION aan het niet-hoger onderwijs 225,3 mio euro subsidies uit; 59,9 miljoen euro voor het officieel gesubsidieerd onderwijs en 165,4 miljoen euro voor het vrij gesubsidieerd onderwijs.

aember@agion.be

2.3 Waarborgverlening

AGION subsidieert niet de totale kostprijs van het infrastructuurproject. Afhankelijk van het onderwijsniveau moet de school 30% (basisonderwijs) of 40% (de andere onderwijsniveaus) zelf financieren. De inrichtende macht of het schoolbestuur van het gesubsidieerd onderwijs kan hiervoor een lening aangaan. AGION kan een waarborg verlenen voor de terugbetaling van kapitaal, intresten en bijhorende kosten van deze leningen.

De leningen moeten worden aangegaan bij een financiële instelling erkend door de Vlaamse Regering en hun looptijd mag de duur van 20 jaar (exclusief de opnameperiode) niet overschrijden.

Om deze leningen mogelijk te maken sloten de Vlaamse ministers van Financiën en Onderwijs en AGION enerzijds en de Federatie voor de Belgische financiële sector anderzijds een overeenkomst af op 15 juli 2013. Dit protocol geeft de scholen een ruime keuze aan vaste of variabele intrestvoeten en verschillende herzieningstermijnen.

In 2015 ondertekende AGION mee 285 kredietovereenkomsten voor een totaal gewaarborgd kapitaal van 53 007 678,37 euro.

3. Masterplan Scholenbouw

Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits schreef in haar beleidsnota Onderwijs 2014-2019 werk te maken van een globaal masterplan scholenbouw met speciale aandacht voor de verbetering van het bestaand patrimonium en een verhoging van de capaciteit in die steden en gemeenten waar de noden het hoogst zijn.

De Vlaamse Regering keurde op 17 juli 2015 de conceptnota goed van het Masterplan Scholenbouw 'Samen bouwen aan een sterker schoolpatrimonium'. Het plan biedt een antwoord op de noden en de uitdagingen op het vlak van schoolinfrastructuur in Vlaanderen en Brussel en legt duidelijk nieuwe accenten.

Het plan bestaat uit 5 krachtlijnen.

- Het bestaande onderwijspatrimonium vernieuwen
- De onderwijscapaciteit uitbreiden
- Alternatieve financieringsbronnen aanboren
- Focus op de schoolgebouwen van de toekomst
- Langetermijnplanning en een beheersmatige aanpak bevorderen

Zo zal in de toekomst o.a. de chronologie van een bouwdoos niet meer het enige criterium zijn om subsidies toe te kennen, de huidige wachtlijst voor het gesubsidieerd onderwijs ondergaat een grondige screening. Om de bouwdoos efficiënter te behandelen heeft AGION in 2015 voorbereidingen getroffen om de subsidieprocedures en de dossierbehandeling voor reguliere schoolbouwprojecten te vereenvoudigen.

De capaciteitsmiddelen worden in de reguliere uitgaven geïntegreerd en elke 3 jaar levert de capaciteitsmonitor prognoses aan over de vraag- en aanbodzijde van de capaciteitsproblematiek.

Alternatieve financiering blijft noodzakelijk om de wachtlijst effectief aan te pakken. Naast nieuwe project specifieke DBFM-projecten moeten ook de huurmogelijkheden versterkt worden, niet enkel in capaciteitsgebieden, maar in alle andere Vlaamse gemeentes. In 2015 is een conceptnota voor huursubsidies voorbereid die op de Vlaamse Regering van 17 juli 2015 is goedgekeurd. Vervolgens is een decretaal kader opgemaakt en werd een plan van aanpak voorbereid voor nieuwe project specifieke DBFM-projecten. De Vlaamse Regering heeft dit plan van aanpak goedgekeurd op 17 juli 2015.

De focus op de schoolgebouwen van de toekomst gaat van multifunctionaliteit over toegankelijkheid, duurzaam en energiezuinig bouwen tot kwaliteitsvolle didactische uitrusting.

De overheid informeert, stimuleert en sensibiliseert scholen om aandacht te hebben voor goede plannings en kostenefficiënt bouwen. Eind 2015 is gestart met de uitbreiding van de rubriek mooie voorbeelden op de website. Via verschillende kanalen informeert AGION de schoolbesturen over diverse thema's.

Het is de eerste keer sinds de overheveling van de onderwijsbevoegdheid naar de Vlaamse Gemeenschap dat een dergelijk geïntegreerd en totaalplan voor scholenbouw in de steigers wordt gezet.

In 2015 is AGION begonnen met de uitvoering van dit plan dat in de komende jaren door de minister van Onderwijs zal worden uitgerold.

4. Subsidiëringsprocedures

De inrichtende machten of schoolbesturen van de onderwijsinstellingen, internaten en centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) uit de gesubsidieerde vrije en officiële sector kunnen voor investeringen in hun onderwijspatrimonium een beroep doen op AGION. De toegekende subsidies bedragen 70% voor het basisonderwijs en 60% voor de andere onderwijsniveaus, CLB's en internaten. Om zijn opdracht te kunnen vervullen, ontvangt AGION jaarlijks machtigingen van de Vlaamse Regering.

Welke procedure een inrichtende macht best volgt, hangt af van de aard en de (geraamde) kostprijs van de bouw- of verbouwingswerken.

Afhankelijk van de gevolgde procedure doorloopt de aanvraag een wachttijd vooraleer de behandeling opstart.

In 2015 werden de dossiers volgens onderstaande procedures behandeld.

4.1 Standaardprocedure

Een gewone procedure is de standaard subsidiëringsprocedure voor de realisatie van:

- nieuwbouw
- verbouwingswerken aan gebouwen
- verbouwingswerken aan omgeving

De eerste uitrusting, zoals vaste en digitale schrijfborden, vaste videoapparatuur, vaste uitrusting voor sportzalen, enz. verbonden aan deze werken komt ook voor subsidie in aanmerking.

Na het doorlopen van de wachttijd volgt de principiële goedkeuring.

Naast de standaardprocedure is er nog een specifieke procedure, met name de procedure van promotiebouw.

Een inrichtende macht of schoolbestuur wenst een nieuwbouw of verbouwingswerken te realiseren en duidt hiervoor een promotor via een overheidsopdracht aan die zal instaan voor de financiering en de realisatie van het project. Zij kopen dan op een later tijdstip het gebouw aan (tegen de op dat moment door het aankoopcomité geschatte marktprijs) en kunnen dan een subsidie voor die aankoop ontvangen na het doorlopen van de wachttijd. Hiervoor kan de school een procedure promotiebouw volgen.

4.2 Procedure met afwijking chronologie

In bepaalde gevallen moet het subsidiedossier de wachttijd niet doorlopen en wijkt het dus af van de chronologie. Het spreekt voor zich dat dit enkel kan in een aantal uitzonderlijke situaties, zoals voor:

- brandveiligheid van internaten
- werken na brand, waterschade, ...
- werken ten gevolge van stabiliteitsproblemen
- werken aan hoogspanningscabine
- werken in het kader van milieusanering (exclusief grondsanering)
- sanitair
- uitbreiding/verhoging van een principeakkoord

In geval een aanvraag gebruik kan maken van één van deze uitzonderingsgevallen tracht AGION de aanvraag zo spoedig mogelijk principieel goed te keuren.

Enkel het vrij gesubsidieerd onderwijs kan gebruik maken van deze procedure.

Binnen de procedure met afwijking chronologie valt ook een heel specifieke procedure, met name de aankoopprocedure voor:

- de aankoop van een gebouw
- de bijkomende werken die met het aan te kopen gebouw verband houden

Enkel als de aankoop een dwingend karakter heeft (bv. opzeg huurovereenkomst) of een uitbreiding van het onderwijspatrimonium betekent, beschouwt AGION het dossier als prioritair en moet het dossier de gebruikelijke wachttijd niet doorlopen. Gaat het niet om een uitbreiding, dan zal de gebruikelijke wachttijd wel moeten doorlopen worden.

4.3 Verkorte procedure

Een verkorte procedure is mogelijk voor nieuwbouw, verbouwingswerken, omgevingswerken:

- met een minimale kostprijs van 8 500 euro en
- een maximale subsidiabele kostprijs van 125 000 euro
- in het vrij gesubsidieerd en provinciaal onderwijs.

Voor deze procedure bedraagt de maximale wachttijd vier maanden. Er mag maximum één verkorte procedure per vestigingsplaatsnummer op hetzelfde ogenblik lopende zijn.

4.4 Spoedprocedure

In noodgevallen kan de spoedprocedure worden ingezet. Deze procedure is aan strikte regels gebonden. Zij kan enkel worden toegepast wanneer de werken:

- bij hoogdringendheid moeten worden uitgevoerd om de continuïteit van de onderwijsverstrekking niet of zo minimaal mogelijk in het gedrang te brengen;
- noodzakelijk zijn ten gevolge van een onvoorziene, door overmacht veroorzaakte, gebeurtenis (zoals weersomstandigheden, onherstelbaar defect aan de centrale verwarming, e.a.)

Enkel bouwheren uit het vrij gesubsidieerd onderwijs en het provinciaal onderwijs kunnen van deze procedure gebruik maken. Deze procedure kan enkel worden toegepast wanneer de werken een minimale kostprijs hebben van 8 500 euro.

De werken mogen daarenboven enkel betrekking hebben op het meest noodzakelijke herstel.

5. Subsidies

5.1 De wachtlijst

Op 31 december 2015 telde de totale wachtlijst voor het vrij en officieel gesubsidieerd onderwijs 1697 dossiers voor een geraamd subsidiebedrag van € 2 358 814 269.

	aantal dossiers	raming subsidie
Vrij gesubsidieerd onderwijs	1503	€ 2 040 480 479
Officieel gesubsidieerd onderwijs (gemeentelijk)	191	€ 317 212 360
Officieel gesubsidieerd onderwijs (provinciaal)	3	€ 1 121 428
totaal	1697	€ 2 358 814 269

Hieronder volgt een opsplitsing tussen het vrij gesubsidieerd onderwijs en het officieel gesubsidieerd onderwijs (gemeentelijk en provinciaal).

Vanaf 1 januari 2016 is het btw-tarief voor schoolgebouwen verlaagd van 21% naar 6%. Om een reëel beeld te schetsen van de huidige wachtlijst zijn de bedragen van de totale wachtlijst voor 2015 berekend aan 6% btw.

5.2 Het principeakkoord

Enmaal de wachttijd doorlopen, kan de behandeling van het subsidiedossier starten. De inrichtende macht ontvangt de vraag om het ingediende dossier te actualiseren. AGION neemt vervolgens een principiële beslissing over het bouwprogramma en het toe te kennen subsidiebedrag.

In 2015 keurde AGION voor 225 899 146,11 euro aan subsidiebedragen goed. Per net bedroeg dit respectievelijk 42 050 921,87 euro (officieel gemeentelijk onderwijs), 3 550 022,31 euro (officieel provinciaal onderwijs) en 180 298 201,93 euro (vrij gesubsidieerd onderwijs).

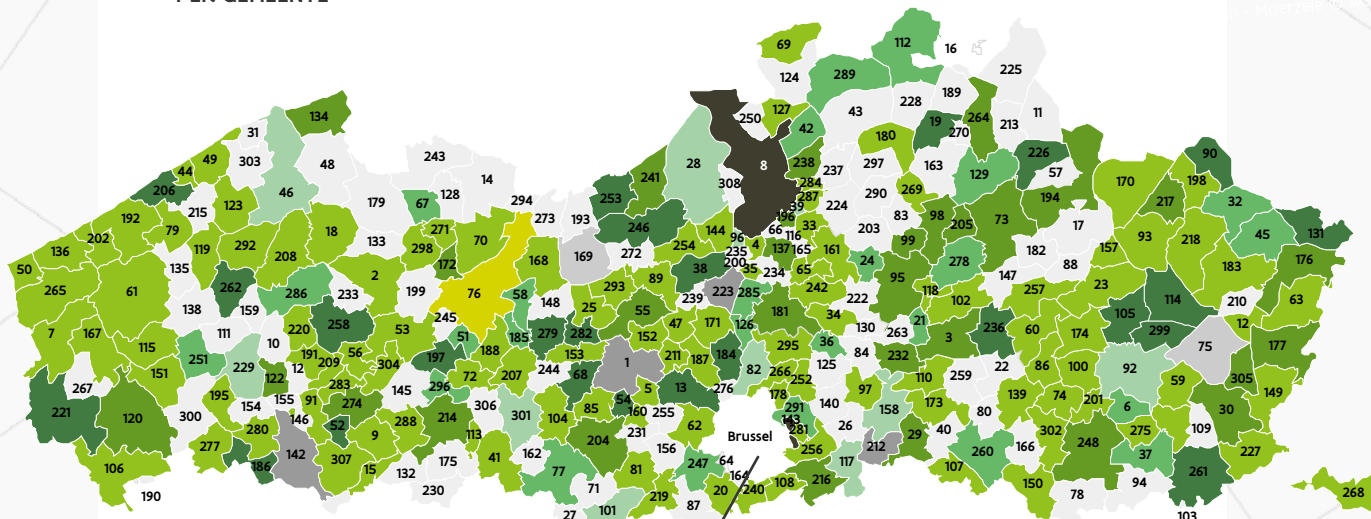
Type	vrij gesubsidieerd onderwijs	officieel gesubsidieerd onderwijs (gemeentelijk)	officieel gesubsidieerd onderwijs (provinciaal)	totaal
Afwijking Chronologie	€ 55 452 498,97			€ 55 452 498,97
Standaard	€ 67 905 879,67	€ 42 050 921,87	€ 3 550 022,31	€ 113 506 823,85
Verkorte	€ 55 789 565,14			€ 55 789 565,14
Spoed	€ 1 150 258,16			€ 1 150 258,16
totaal	€ 180 298 201,93	€ 42 050 921,87	€ 3 550 022,31	€ 225 899 146,11

De begroting 2015 voorzag een machtigingsbedrag van 216 843 000 euro. Het verschil tussen het machtigingsbedrag en de besteding is hoofdzakelijk te verklaren door bijkomende machtigingen voor capaciteitsuitbreidingen enerzijds en de toepassing van het vastleggingspercentage anderzijds.

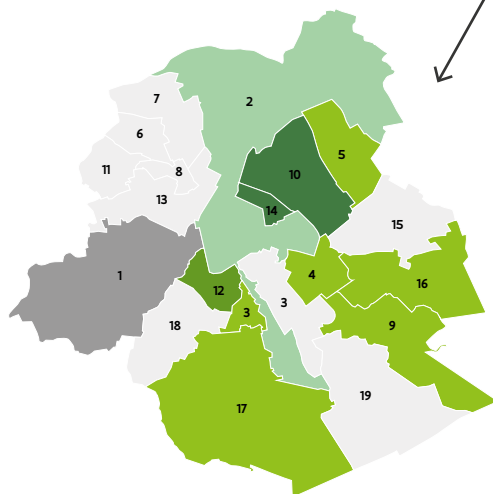
Dit laatste betekent concreet dat de initieel geraamde subsidie voor de in 2015 goedgekeurde dossiers slechts voor 96% ervan worden vastgelegd. Deze techniek is mogelijk omdat op basis van historische gegevens blijkt dat er voor een subsidiedossier doorgaans minder subsidie nodig is dan oorspronkelijk geraamd.

De verdeling van de subsidies in 2015 geografisch verspreid is te zien op onderstaande kaart.

PER GEMEENTE

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

1. Anderlecht
2. Brussel
3. Elsene
4. Etterbeek
5. Evere
6. Ganshoren
7. Jette
8. Koekelberg
9. Oudergem
10. Schaarbeek
11. Sint-Agatha-Berchem
12. Sint-Gillis
13. Sint-Jans-Molenbeek
14. Sint-Joost-ten-Node
15. Sint-Lambrechts-Woluwe
16. Sint-Pieters-Woluwe
17. Ukkel
18. Vorst
19. Watermaal-Bosvoorde

■ geen subsidie	■ tot 5.000.000 € subsidie
■ tot 250.000 € subsidie	■ tot 10.000.000 € subsidie
■ tot 500.000 € subsidie	■ tot 20.000.000 € subsidie
■ tot 1.000.000 € subsidie	■ tot 40.000.000 € subsidie
■ tot 2.500.000 € subsidie	■ meer dan 40.000.000 € subsidie

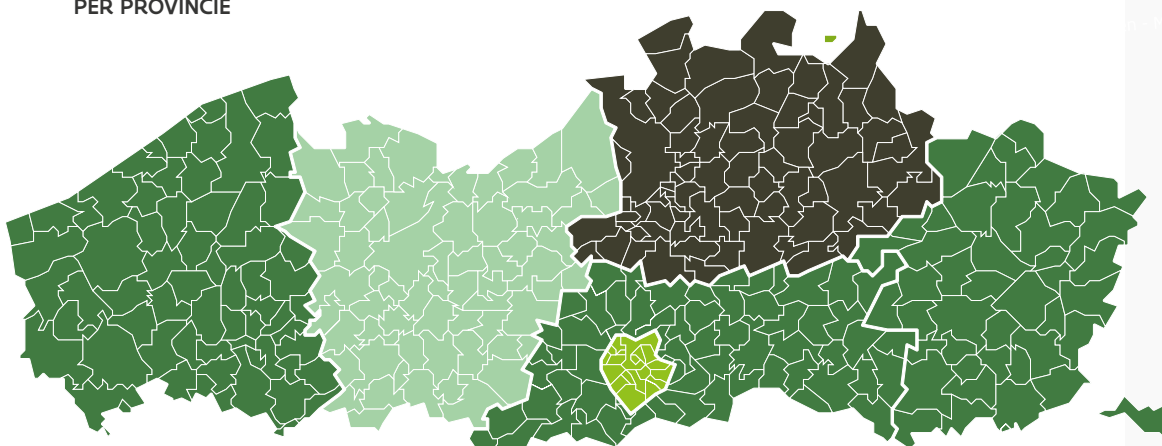
5.1 De wachtlijst / 5.2 Het principeakkoord / 5.3 Gunningen

1. Aalst	65. Duffel	126. Kapelle-op-den-bos	188. Merelbeke	247. Sint-Pieters-Leeuw
2. Aalter	66. Edegem	127. Kapellen	189. Merksplas	248. Sint-Truiden
3. Aarschot	67. Eeklo	128. Kaprijke	190. Mesen	249. Spierle-Helkijn
4. Aartselaar	68. Erpe-Mere	129. Kasterlee	191. Meulebeke	250. Stabroek
5. Affligem	69. Essen	130. Keerbergen	192. Middelkerke	251. Stade
6. Alken	70. Evergem	131. Kinrooi	193. Moerbeke	252. Steenokkerzeel
7. Alveringem	71. Galmaarden	132. Kluisbergen	194. Mol	253. Stekene
8. Antwerpen	72. Gavere	133. Knesselare	195. Moorslede	254. Temse
9. Anzegem	73. Geel	134. Knokke-Heist	196. Mortsel	255. Ternat
10. Ardooie	74. Geetbets	135. Koekelare	197. Nazareth	256. Tervuren
11. Arendonk	75. Genk	136. Koksijde	198. Neerpelt	257. Tessenderlo
12. As	76. Gent	137. Kontich	199. Nevele	258. Tielt
13. Asse	77. Geraardsbergen	138. Kortemark	200. Niel	259. Tielt-Winge
14. Assenede	78. Gingelom	139. Kortenen	201. Nieuwerkerken	260. Tienen
15. Avelgem	79. Gistel	140. Kortenberg	202. Nieuwpoort	261. Tongeren
16. Baarle-Hertog	80. Glabbeek	141. Kortesseem	203. Nijlen	262. Torhout
17. Balen	81. Gooik	142. Kortrijk	204. Ninove	263. Tremelo
18. Beernem	82. Grimbergen	143. Kraainem	205. Olen	264. Turnhout
19. Beerse	83. Grobbendonk	144. Kruikebeke	206. Oostende	265. Veurne
20. Beersel	84. Haacht	145. Kruishoutem	207. Oosterzele	266. Vilvoorde
21. Begijnendijk	85. Haaltert	146. Kuurne	208. Oostkamp	267. Vleteren
22. Bekkevoort	86. Halen	147. Laakdal	209. Oostrozebeke	268. Voeren
23. Beringen	87. Halle	148. Laarne	210. Opglabeeke	269. Vorselaar
24. Berlaar	88. Ham	149. Lanaken	211. Opwijk	270. Vosselaar
25. Berlare	89. Hamme	150. Landen	212. Oud-Heverlee	271. Waarschoot
26. Bertem	90. Hamont-Achel	151. Langemark-Poelkapelle	213. Oud-Turnhout	272. Waasmunster
27. Bever	91. Harelbeke	152. Lebbeke	214. Oudenaarde	273. Wachtebeke
28. Beveren	92. Hasselt	153. Lede	215. Oudenburg	274. Waregem
29. Bierbeek	93. Hechtel-Eksel	154. Ledegem	216. Overijse	275. Wellen
30. Bilzen	94. Heers	155. Lendelede	217. Overpelt	276. Wemmel
31. Blankenberge	95. Heist-op-den-Berg	156. Lennik	218. Peer	277. Wervik
32. Bocholt	96. Hemiksem	157. Leopoldsburg	219. Pepingen	278. Westerlo
33. Boechout	97. Herent	158. Leuven	220. Pittem	279. Wetteren
34. Bonheiden	98. Herentals	159. Lichtervelde	221. Poperinge	280. Wevelgem
35. Boom	99. Herenthout	160. Liedekerke	222. Putte	281. Wezembeek-Oppeem
36. Boortmeerbeek	100. Herk-de-Stad	161. Lier	223. Puurs	282. Wichelen
37. Borgloon	101. Herne	162. Lierde	224. Ranst	283. Wielsbeke
38. Bornem	102. Herselt	163. Lille	225. Ravels	284. Wijnegem
39. Borsbeek	103. Herstappe	164. Linkebeek	226. Retie	285. Willebroek
40. Boutersem	104. Herzele	165. Lint	227. Riemst	286. Wingene
41. Brakel	105. Heusden-Zolder	166. Linter	228. Rijkevorsel	287. Wommelgem
42. Brasschaat	106. Heuvelland	167. Lo-Reninge	229. Roeselare	288. Wortegem-Petegem
43. Brecht	107. Hoegaarden	168. Lochristi	230. Ronse	289. Wuustwezel
44. Bredene	108. Hoeilaart	169. Lokeren	231. Roosdaal	290. Zandhoven
45. Bree	109. Hoeselt	170. Lommel	232. Rotselaar	291. Zaventem
46. Brugge	110. Holsbeek	171. Londerzeel	233. Ruislede	292. Zedelgem
47. Buggenhout	111. Hooglede	172. Lovendegem	234. Rumst	293. Zele
48. Damme	112. Hoogstraten	173. Lubbeek	235. Schelle	294. Zelzate
49. De Haan	113. Horebeke	174. Lummen	236. Scherpenheuvel-Zichem	295. Zemst
50. De Panne	114. Houthalen-Helchteren	175. Maarkedal	237. Schilde	296. Zingem
51. De Pinte	115. Houthulst	176. Maaseik	238. Schoten	297. Zoersel
52. Deerlijk	116. Hove	177. Maasmechelen	239. Sint-Amands	298. Zomergem
53. Deinze	117. Huldenberg	178. Machelen	240. Sint-Genesius-Rode	299. Zonhoven
54. Denderleeuw	118. Hulshout	179. Maldegem	241. Sint-Gillis-Waas	300. Zonnebeke
55. Dendermonde	119. Ichtegem	180. Malle	242. Sint-Katelijne-Waver	301. Zottegem
56. Dentergem	120. Ieper	181. Mechelen	243. Sint-Laureins	302. Zoutleeuw
57. Dessel	121. Ingelmunster	182. Meerhout	244. Sint-Lievens-Houtem	303. Zuienkerke
58. Destelbergen	122. Izegem	183. Meeuwen-Gruitrode	245. Sint-Martens-Latem	304. Zulte
59. Diepenbeek	123. Jabbeke	184. Meise	246. Sint-Niklaas	305. Zutendaal
60. Diest	124. Kalmthout	185. Melle		306. Zwalm
61. Diksmuide	125. Kampenhout	186. Mene		307. Zwevegem
62. Dilbeek		187. Merchtem		308. Zwijndrecht
63. Dilsen-Stokkem				
64. Drogenbos				

Stedelijk Onderwijs, Campus Hardevoort, Antwerpen ©AGION

PER PROVINCIE

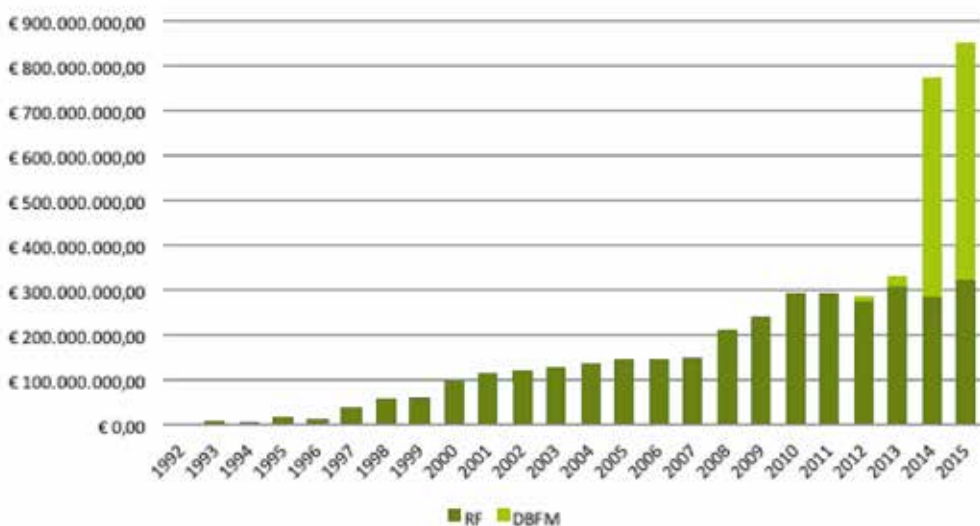
- tot 25.000.000 € subsidie
- van 25.000.000 € tot 50.000.000 subsidie
- van 50.000.000 € tot 75.000.000 subsidie
- meer dan 75.000.000 subsidie

5.3 Gunningen

Onderstaande grafiek geeft de totale gunningsbedragen weer die door AGION zijn goedgekeurd in de afgelopen 10 jaar. De cijfers hebben zowel betrekking op de reguliere financiering als op de DBFM-financiering, zijn inclusief btw en geven aan wat daadwerkelijk in scholenbouw wordt geïnvesteerd via de aanbestedingen van de inrichtende macht bij de aannemers. Uit de grafiek blijkt een zeer grote toename van de goedgekeurde aanbestedingen voor 2014 en 2015. Dit wordt veroorzaakt door de DBFM inhaalbeweging Scholen van Morgen.

In 2015 vond de grootste bouwactiviteit plaats sinds 1989. Deze uitzonderlijke overheidsinvesteringen werden ook opgemerkt in het jaarverslag 2015 van de Nationale Bank van België:

"...De overheidsinvesteringen zijn tijdens het verslagjaar aanzienlijk toegenomen. De bruto-investeringen in vaste activa zijn zelfs de enige uitgaven die sneller stijgen dan het gemiddelde verloop tijdens de afgelopen vijftien jaar. Deze forse toename is enerzijds toe te schrijven aan belangrijke bouwprojecten inzake schoolgebouwen, met name in de Vlaamse Gemeenschap..."

6. Capaciteit

Bevolkingsprognoses geven aan dat de kentering van het vruchtbaarheidscijfer samen met de hogere verwachte migratie zal leiden tot een versterkte vernieuwing en verkleuring van de samenleving. Voor het kleuteronderwijs en basisonderwijs zijn de gevolgen van die versterkte vernieuwing reeds enkele jaren zichtbaar in de vorm van een structurele groei van de leerlingaantallen. Hierbij zijn er ook regionale verschillen, wat duidelijk geïllustreerd wordt met de inschrijvingsproblematiek in verschillende steden.

Sinds 2010 maakt Vlaanderen extra middelen vrij met het oog op het uitbreiden van de beschikbare plaatsen in het basisonderwijs. Deze middelen werden toegekend op basis van de noden die vanuit de lokale onderwijsverstrekkers werd aangeleverd.

Als we kijken naar de toegekende middelen over alle onderwijsnetten heen sinds 2010 krijgen we volgend overzicht:

	Werken uitgevoerd			Werken gestart			Werken nog niet gestart		
	Geplande plaatsen	Toegekend bedrag		Geplande plaatsen	Toegekend bedrag		Geplande plaatsen	Toegekend bedrag	
Antwerpen	7.294	€ 42.864.466	47%	2.105	€ 24.775.632	27%	2.372	€ 23.535.753	26%
Asse			0%	175	€ 1.966.244	36%	635	€ 3.433.756	64%
BHG	1.252	€ 18.333.689	44%	1.158	€ 15.836.056	38%	609	€ 7.125.447	17%
Denderleeuw			0%	80	€ 490.000	25%	312	€ 1.470.000	75%
Gent	1.233	€ 6.537.069	20%	1.049	€ 12.227.942	38%	1.088	€ 13.332.193	42%
Grimbergen			0%	48	€ 891.379	20%	387	€ 3.608.621	80%
Halle	275	€ 722.328	26%			0%	232	22€ 2.100.001	74%
Leuven	172	€ 930.406	15%	38	€ 229.600	4%	327	€ 4.869.595	81%
Mechelen	200	€ 940.000	6%	330	€ 5.234.688	32%	862	€ 10.372.982	63%
Roeselare	150	€ 825.527	11%	444	€ 5.414.186	70%	221	€ 1.550.000	20%
Sint-Niklaas	178	€ 1.587.600	69%			0%	154	€ 700.000	31%
Sint-Pieters-Leeuw			0%			0%	240	€ 1.500.000	100%
Vilvoorde	504	€ 3.303.862	40%	72	€ 105.307	1%	604	€ 4.850.000	59%
Eindtotaal	11.258	€ 76.044.945	34%	5.499	€ 67.171.034	30%	8.043	€ 78.448.348	35%

Om te weten wat de mogelijke gevolgen kunnen zijn voor Vlaanderen voor de komende jaren, ontwikkelde de Vlaamse Overheid een capaciteitsmonitor. Centraal in de capaciteitsmonitor staat de vergelijking van de verwachte vraag met de verwachte toekomstige aanbodcapaciteit. De capaciteitsmonitor geeft op basis van de vraagprognoses een duidelijke indicatie van de potentiële capaciteitsuitdagingen voor de komende jaren en lijkt dan ook een sterk en objectief beleidsinstrument te kunnen zijn in het kader van de capaciteitsproblematiek.

Dit instrument wordt dan ook gebruikt in het toewijzen van de capaciteitsmiddelen.

7. DBFM

Vlaanderen startte een grootschalige inhaalbeweging schoolinfrastructuur via alternatieve financiering, beter bekend onder de naam DBFM (Design, Build, Finance en Maintain).

Het DBFM-programma 'Scholen van Morgen' realiseert een 200-tal nieuwe of grondig gerenoveerde schoolgebouwen in Vlaanderen en Brussel, verspreid over alle onderwijsnetten. De totale investeringskost bedraagt ongeveer 1,5 miljard euro.

De DBFM-vennootschap 'Scholen van Morgen' is een publiek-private samenwerking tussen de Vlaamse overheid en AG Real Estate en BNP Paribas Fortis.

De DBFM-vennootschap 'Scholen van Morgen' staat in voor:

- het ontwerp (Design)
- de bouw (Build)
- de financiering (Finance)
- en het eigenaarsonderhoud van de scholen gedurende 30 jaar (Maintain).

In ruil hiervoor betaalt de betrokken inrichtende macht aan de DBFM-vennootschap gedurende 30 jaar vanaf de voorlopige oplevering per kwartaal een prestatiegebonden beschikbaarheidsvergoeding. Na de periode van 30 jaar wordt de inrichtende macht eigenaar van de schoolinfrastructuur.

AGION

- geeft advies in ontwerpfase en goedkeuring na aanbesteding bij de individuele DBFM-projecten.
- betoelaagt een percentage van de beschikbaarheidsvergoeding die de inrichtende macht aan de vennootschap moet betalen gedurende 30 jaar vanaf de voorlopige oplevering.
- betoelaagt de onderwijskoepels en het Gemeenschapsonderwijs voor de begeleiding van hun inrichtende machten in het kader van het DBFM-programma 'Scholen van Morgen'.

7.1 165 individuele DBFM-projecten

Het DBFM-programma 'Scholen van Morgen' omvat 165 individuele scholenbouwprojecten - goed voor een 200-tal schoolgebouwen voor een totale gebouwoppervlakte van circa 625.000 m² - verspreid over alle onderwijsnetten:

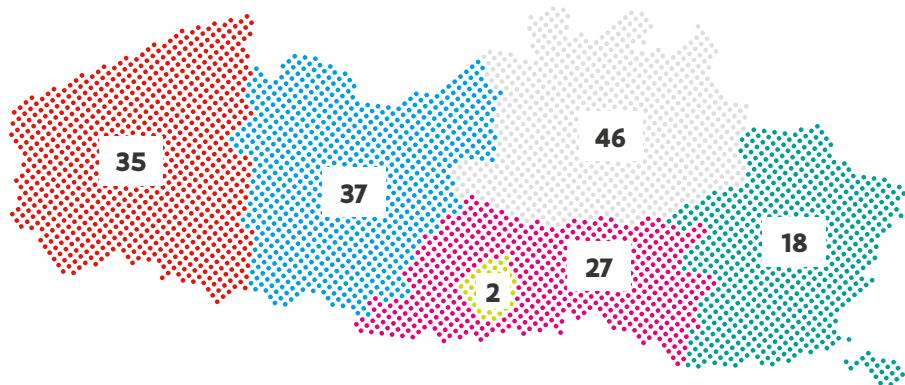
- 108 projecten van het vrij gesubsidieerd onderwijs
- 27 projecten van het officieel gesubsidieerd onderwijs (waaronder 3 provinciale scholen)
- 30 projecten van het Gemeenschapsonderwijs

Het DBFM-programma telt acht passiefscholen.

Het DBFM-programma focust zich op nieuwbouw en substantiële renovatie. De projecten zijn gemiddeld aanzienlijk groter dan in de reguliere financiering. De gemiddelde gebouwoppervlakte van een DBFM-project bedraagt 3 789 m².

Ook de omgevingsaanleg (speelplaats, fietsenberging, groenaanleg etc.) en de eerste uitrusting is opgenomen in de projecten.

De DBFM-projecten zijn verspreid over heel Vlaanderen:

Er zijn:

- 71 projecten basisonderwijs
- 67 projecten secundair onderwijs
- 26 projecten met zowel basis als secundair onderwijs
- 1 project Centrum voor Volwassenenonderwijs

Drie projecten bevatten ook een internaat.

De DBFM-projecten zijn verspreid over heel Vlaanderen. De steden met het grootste aantal projecten binnen DBFM zijn Antwerpen (8), Kortrijk (8), Gent (7), Vilvoorde (6), Hasselt (5) en Roeselare (5).

Een 60-tal architectenbureaus en een 10-tal aannemersconsortia ontwerpen, bouwen en onderhouden de 165 DBFM-projecten.

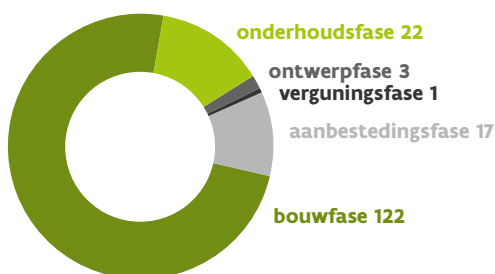
7.2 Stand van zaken 2015

161 projecten beschikken reeds over een bouwvergunning, 157 projecten werden aanbesteed en 153 projecten regeren al een aannemer toegewezen.

In 2015 ondertekenden 92 projecten een individueel DBFM-contract, na goedkeuring door AGION. Daardoor kwam het totaal aantal ondertekende individuele DBFM-contracten op 149. Een aantal projecten wordt gefaseerd uitgevoerd.

In 2015 werd volop gebouwd op 122 werven, goed voor een totale gebouwoppervlakte van circa 459 000 m² en 21 projecten werden volledig opgeleverd.

Status eind 2015:

Eind 2015 zijn 22 DBFM-projecten volledig opgeleverd, goed voor een totale gebouwoppervlakte van 72.920 m². Deze nieuwe schoolgebouwen bevatten 345 klaslokalen, 28 kleuterklassen, 81 technische lokalen, 17 projectspecifieke lokalen, 9 labo's, 75 administratieve lokalen, 223 sanitaire ruimtes, 78 kleedkamers en douches, 14 keukens, 13 refters, 6 polyvalente ruimtes en 14 sport- en turnzalen. Deze gebouwen zullen worden gebruikt door circa 20.000 leerlingen.

In 2015 werden 18 nieuwe scholen al effectief in gebruik genomen, wat het totaal op 19 brengt.

In 2016 worden volgens de planning van Scholen van Morgen meer dan 100 DBFM-projecten opgeleverd.

Bekijk een aantal gerealiseerde projecten in de rubriek Realisaties.

7.3 Betalingen

De uitgevoerde subsidiebetalingen voor 2015 binnen DBFM geven volgend overzicht:

Omschrijving	totaal
Vrij gesubsidieerd onderwijs	1 985 988,35
Gemeentelijk gesubsidieerd onderwijs	710 870,50
Provinciaal gesubsidieerd onderwijs	124 363,51
GO!	2 242 203,00
totaal	5 063 425,36

8. Passiefscholen

De Vlaamse overheid lanceerde in mei 2007 het pilootproject passiefscholen.

Binnen het pilootproject worden er 19 Vlaamse passiefscholen gebouwd verspreid over alle provincies en onderwijsnetten. Het gaat zowel om scholen van het basisonderwijs, het secundair onderwijs als het volwassenenonderwijs. De scholen vertegenwoordigen samen een bouwoppervlakte van 65.000 m².

Voor een passiefschool liggen de bouwkosten hoger door de doorgedreven isolatie en ventilatie en door een grondige controle en nauwgezette opvolging van het ontwerp- en bouwproces. Voor hun pilootfunctie ontvangen de scholen van de Vlaamse overheid 235 euro/m² bovenop de standaardsubsidie die volgens de financiële norm van toepassing is.

De rol van AGION binnen dit pilootproject bestaat uit:

- de subsidiëring van de passiefscholen;
- schoolbesturen, architecten en studie bureaus begeleiden en adviseren in hun rol van "voorbeeldproject";
- de coördinatie van de communicatie rond de realisatie van de passiefscholen;
- in samenwerking met het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap de pilootprojecten opvolgen om de meerkost, terugverdientijd, technische vereisten, materiaalgebruik, energieverbruik, specifieke ontwerpkeuzes, meerwaarde van extra maatregelen op het gebied van duurzame energie in kaart te brengen en te evalueren.

8.1 19 Vlaamse passiefscholen

Eind 2015 waren er 13 scholen van de 19 proefprojecten in gebruik. Het gaat om 3 scholen van het GO!: Antwerpen (DBFM), Etterbeek en Zandhoven (DBFM). Verder zijn er 3 scholen uit de officieel gesubsidieerde sector in gebruik: Heusden-Zolder, Londerzeel (DBFM), en Kruishoutem. Tot slot zijn er 7 scholen uit de vrij gesubsidieerde sector in gebruik: Anzegem, Bilzen, Bocholt, Groot-Bijgaarden, Kalmthout, Wuustwezel, en Zwevegem.

Eind 2015 waren er 6 scholen van de 19 proefprojecten in bouwfase. Het gaat om 1 school van het GO!: Turnhout (DBFM). Verder zijn er 3 scholen uit de officieel gesubsidieerde sector in bouwfase: Assenede (DBFM), Dilsen-Stokkem en Mortsel (DBFM). Tot slot zijn er 2 scholen uit de gesubsidieerde sector in bouwfase: Oudenaarde (DBFM) en Waregem (DBFM).

Eind 2015 waren 10 scholen van de 19 proefprojecten gecertificeerd. Drie scholen van de 19 proefprojecten waren nog in certificatie-fase.

Bekijk de gerealiseerde projecten van 2015 in de rubriek Realisaties.

8.2 Opvolging en monitoring

Tijdens het ontwerp- en bouwproces detecteren AGION en een onafhankelijke kennisinstelling (Passiefhuis Platform) aandachtspunten waarover de projecten een advies krijgen.

Bij de oplevering worden de projecten geëvalueerd op het behalen van de decretaal vastgelegde criteria. Het voldoen aan de criteria van de passiefhuisstandaard moet blijken uit een kwaliteitsverklaring.

Daarnaast zal AGION de pilootprojecten gedurende twee jaar opvolgen en monitoren en hierover ook rapporteren. Het rapport zal de focus leggen op passiefbouw in scholen en wat de passiefbouwmethodiek betekent voor scholen.

Het eerste tussentijds rapport werd afgewerkt in 2015

9. Mooie voorbeelden

Stedelijke Basisschool Prins Dries – Antwerpen

Deze kleinschalige kleuter- en lagere school draagt cultuur en creativiteit hoog in het vaandel.

De school had nood aan meer speelruimte. Maar in een zeer dicht bebouwd bestaand weefsel is dit niet eenvoudig. Toch slaagden ze er in om met een kleine interventie tegelijk een overdekte speelplaats en bijkomende speelruimte te realiseren. De architecten plaatsten een driehoekige overkapping op de bestaande speelruimte. De vorm contrasteert met de aanwezige vormen in de omgeving en creëert zo een nieuwe aantrekkelijke en open verdieping. De driehoek is zo geplaatst dat de lichtinval in de omliggende klaslokalen behouden blijft.

Dit project werd genomineerd voor de Belgische Prijs voor Architectuur 2015.

© AgwA architects en Marie-Françoise Plissart

Landbouwschool Wijnpers - Leuven

Het provinciebestuur van Vlaams Brabant besliste om de oude villa op de site van De Wijnpers in Leuven te slopen en zo plaats te maken voor een nieuw klassenblok voor de eerste graad. De nieuwbouw is ontworpen als een schakel in de randbebouwing langs de Mechelsevest. De speelplaats bevindt zich voor het gebouw. Onder de speelplaats zit de sporthal verborgen. De oriëntatie zorgt voor een maximale inval van noorderlicht voor de sporthal. De nieuwe sporthal kan ook na de schooluren gebruikt worden.

Het robuust gebouw heeft een sombere vorm van een gang- en trappenzone met aan de stadszijde de klassen met zicht op de Leuvense skyline.

Dit project werd genomineerd voor de Belgische Prijs voor Architectuur 2015.

Wij zijn tevreden over de subsidies die we ontvingen voor de realisatie van ons project. De samenwerking met AGION verliep tijdens de verschillende fasen en met de verschillende contactpersonen vlot. (Dienst gebouwen - Provincie Vlaams-Brabant)

© Bas Princen

Gemeentelijk Technisch Instituut - Londerzeel: passiefschool + DBFM

Deze technische school maakt indruk met de sculpturale, rode baksteenarchitectuur.

Ook het interieur waar de verschillende klassen en ateliers uitgeven op een centrale foyer met cafeteria verleent deze school de generositeit van een theater. De foyer strekt zich rond een 'barmeubel' en krijgt openheid door de vides rond de draaiende trap. Zo verknoopt de foyer ook in de derde dimensie de begane grond met de klassen op de eerste verdieping. De architecten creëerden met eenvoudige materialen een harmonieus geheel. Een school die jongens en meisjes die een vak leren, ontvangt met respect en waardigheid. Een infrastructuur die met andere woorden overtuigend de herwaardering belichaamt van het technisch en beroepsonderwijs. De architecten maakten de plannen slim op, zodat de sporthal ook buiten de schooluren kan worden gebruikt.

Dit project werd geselecteerd voor de provinciale architectuurprijs Vlaams-Brabant.

Lagere School de Kleine Prins – Lennik

De initiële opdracht voor de school de Kleine Prins was de verbouwing van een voormalig kinderdagverblijf dat deel uitmaakt van een scholencomplex uit de jaren 1950. De renovatie van het kinderdagverblijf tot klaslokalen had tot doel - binnen hetzelfde budget - het gebouwencomplex te herstructureren, de administratieve lokalen een logische plaats te geven en de kapel in ere te herstellen. Dit was voor de architecten enkel mogelijk door het bestaande gebouw te onderzoeken op zijn bouwkundige kwaliteiten en deze zoveel mogelijk te hergebruiken.

Dankzij het scherp stellen van de opdracht en keuzes maken slaagden de architecten erin om met een beperkt budget meer oppervlakte aan te pakken.

Een zwevend volume met een volledig beglaasde gevel en diagonale raamverdeling staat haaks op het bestaande gebouw. Een gelijkvormige, diagonale structuur komt terug in de balustrade voor de half verzonken klaslokalen. Deze twee figuren zorgen voor een mooie verbinding tussen de speelruimte en het gebouw. Het zwevende volume huisvest de directie die vanuit die hoek de speelplaats kan overschouwen.

Dit project werd geselecteerd voor de provinciale architectuurprijs Vlaams-Brabant.

© Hugo Vanderwegen

Sint-Claracollege – Arendonk: DBFM

Een nieuwbouwproject van ruim 5.000 m² voor het secundair onderwijs, vervangt de verouderde prefablokalen van het Sint-Claracollege in Arendonk. Het bouwprogramma omvat o.a.: een nieuwe administratie, vergaderruimte, opslagruimte, burelen, refter met bijbehorende keuken, klaslokalen, wetenschapslokalen, polyvalente ruimte, en een eigen auditorium met 200 zitplaatsen. Overdag vervult de nieuwe campus zijn primaire functie als middelbare school, met 750 studenten en 120 leerkrachten. Na de schooluren, 's avonds en in het weekend maken toneel-, sport-, en muziekverenigingen en het avondonderwijs gebruik van de accommodatie. Ongeveer 800 volwassenen volgen er een of andere opleiding, van digitale fotografie tot Frans, elektriciteit, lassen en koken.

© Markant Architecten

Technisch Instituut Sint-Paulus – Mol: DBFM

De campus van het Technisch Instituut Sint-Paulus in Mol is uitgebreid met een nieuwbouw, van ruim 2.300 m² met hoofdzakelijk klassen en lokalen voor technologische opvoeding. Dit is een 'virtuele middenschool'. Dit houdt in dat de eerstegraadsleerlingen van de verschillende scholen van de schoolgemeenschap de technologische vakken volgen op de campus. Hierdoor komen de leerlingen meer in aanraking met de technische opleidingen, waarbij de drempel voor het technisch onderwijs verlaagd wordt. In functie van het brede schoolconcept is het plan opgesplitst in niveaus. Een beperkt aantal niveaus kan voorbehouden worden voor bepaalde gebruikers. Zo bevindt het grote wetenschapslokaal met keuken zich, omwille van de polyvalentie, op niveau +0, om bijvoorbeeld een groep mensen te ontvangen. De brede circulatieruimte kan zo mee dienst doen als ontvangsthuis.

© www.photofactory.be

Basisschool Boom Park: DBFM

De uitbreiding van de basisschool 'Boom Park', vervangt het huidige kleutergebouw en de 7 containerklassen die een tijdelijke oplossing boden aan het jarenlange plaatsgebrek van de school. Het nieuwe gebouw omvat aangepaste leslokalen voor kleuter- en lagere school, refter en polyvalente ruimte, en is verbonden aan de bestaande gebouwen via een overdekte speelplaats. Een ruime buitentrap en de afsluitbare inkomhal met lift ontsluiten de polyvalente ruimte. De nieuwe fietsstalling kan hier ook dienst doen bij grotere activiteiten. Gebruik van de polyvalente ruimte door externen kan plaatsvinden zonder de volledige school open te moeten stellen.

© Areal Architecten

Sportcomplex Groenstraat – Oudenaarde: DBFM

Voor het katholieke basis- en secundair onderwijs Oudenaarde werd een nieuw sportcomplex gebouwd met een totale bruto vloeroppervlakte van 2.486 m². Dit omvat gebouwen, 2.338 m² sportzaal, technische lokalen, parkeer- en manoeuvreerruimte, niet-genormeerde omgevingswerken en een fietsenberging. Het project is een mooi voorbeeld van multifunctioneel gebruik. Het schoolbestuur stelt de infrastructuur immers in de naschoolse perioden in exclusief gebruik aan de stad Oudenaarde ter beschikking voor eigen gebruik.

© Paul Muylaert

Bernardustechnicum campus Gelukstede – Oudenaarde: DBFM

De campus Gelukstede, een school voor wetenschap en techniek, beschikt binnenkort over 5.100 m² nieuwbouw. Het huidige gebouwenpark had nood aan een grondige renovatie. De eerste fase omvat de afbraak van een leegstaand gebouw en vervanging door een nieuwbouw met klas- en vaklokalen, een technische ruimte en een overdekte speelplaats. Wanneer dit gebouw in gebruik kan worden genomen begint men met de afbraak en vernieuwbouw van een reeds bestaand gebouw op de site waar klas- en vaklokalen komen en een overdekte speelplaats.

Op 30 oktober 2015 werd de eerste fase van dit bouwproject succesvol opgeleverd.

'Al meer dan 15 jaar werk ik met AGION voor de verwerking van bouwdoSSIERS. En toch is elk jaar terug iets anders. In 2015 hebben wij als vzw KSOO Oudenaarde 2 nieuwbouwprojecten in gebruik genomen binnen het programma van Scholen van Morgen. Ook hierbij viel een vlotte samenwerking met AGION vast te stellen.

Tussendoor volgden de verkorte procedures elkaar op. De invoering van de digitale behandeling van de dossiers - het indienen, het opvolgen en het afsluiten - was even wennen. Maar op vandaag verloopt dit zeer vlot. Ook de betrokken ontwerpers en studie bureaus kennen deze werkwijze steeds beter en beter. (Lieven Cnudde - Algemeen directeur vzw KSOO Oudenaarde)

© OSK-AR

De Scheepvaartschool – Cenflumarin – Antwerpen: passiefschool en DBFM

De Scheepvaartschool - Cenflumarin is verhuisd naar de GO! campus Leerhaven in Antwerpen Linkeroever. De nieuwbouw voorziet in een administratieve vleugel, leslokalen voor algemene en nautische vakken, werkplaatsen en een auditorium. Als omgevingsaanleg wordt een toegangsweg voor langzaam-verkeer, open speelplaats, overdekte speelplaats en een fietsstalling voorzien.

© AGION

CVO De Verdieping - Heusden-Zolder: passiefschool

Het passiefgebouw is een nieuwbouw en uitbreiding van het voormalige ophaalmachinegebouw op het mijnterrein van Heusden-Zolder. Het ophaalmachinegebouw wordt gerestaureerd (niet passief). Het nieuwe passiefgebouw omvat een school voor volwassenenonderwijs met een brede waaier aan specifieke lokalen: modeklassen, klassen voor tuinontwerp, fotostudio's, drie uitgeruste kookklassen, een elektrisch labo, een aantal taal- en computerklassen en een openleercentrum.

Het architectenteam AAQ TV die het project CVO De Verdieping heeft ontworpen en de uitvoering van de nieuwbouw en gedeeltelijke renovatie heeft opgevolgd is zeer positief over de samenwerking met AGION. AGION is zeer toegankelijk geweest in het verstrekken van informatie. Ze werden steeds snel en adequaat geholpen, en dit gedurende het volledige traject van het project. Ook over de samenwerking met PHP, die in opdracht van AGION werkt, hebben zij geen enkele negatieve bemerking. Het gemeentebestuur van Heusden-Zolder heeft dezelfde positieve ervaring wat de samenwerking met AGION betreft. Onder andere voor de afhandeling van de subsidie was er duidelijke communicatie over de gewenste bewijsstukken, en de subsidie werd steeds correct en volgens afspraak gestort. (Marleen Jaspers - Dienst financiën)

© QBUS

Leefschool 't Zandhofje – Zandhoven: passiefschool en DBFM

Oude paviljoenen werden vervangen door een nieuwbouw die voorziet in klaslokalen, een refter en een polyvalente ruimte die ook dienst doet als turnzaal, alsook de nodige administratieve, technische ruimtes en omgevingsaanleg. De nieuwbouw is geïntegreerd in de prachtige, groene omgeving.

Campus Hardenvoort - Antwerpen

Het gebouw aan de rand van Park Spoor Noord huisvest een kleuter- en lagere school en een secundaire school.

Dit spraakmakende schoolgebouw is een passieve brede schoolcampus, met bijzondere aandacht voor vernieuwende onderwijsmethodes en leerlandschappen, optimalisatie van het binnenklimaat en flexibel en creatief omgaan met schaarse ruimte in een stedelijke context.

Het gebouw heeft twee gezichten: een stedelijke zijde met de hogere bouwvolumes en de toren, en een 'zachte' parkzijde met de verschillende niveaus. Een centrale lobby verbindt de straatzijde met de parkzijde.

De verschillende afdelingen zijn 'trapsgewijs' leesbaar in het gebouw, evenals bijhorende buitenruimtes.

Het gebouw is een passiefschool door de dikkere isolatie, de doorgedreven aandacht voor luchtdichtheid, zonwering, een ventilatiesysteem met warmterecuperatie, passief buitenschrijnwerk met drievoudige beglazing.

De school was 'gastheer' voor de inspiratiesessie 'Vorm volgt visie' in november 2015.

©AGION

10.1 Samenwerkingsverbanden

Voor de realisatie van functionele en duurzame schoolinfrastructuur werkt het agentschap samen met partners binnen en buiten de Vlaamse overheid.

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Om de aantrekkingskracht en de kwaliteit van het Nederlandstalig onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te behouden én tevens te versterken investeert de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) extra in de verbetering van de Nederlandstalige onderwijsinfrastructuur in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze supplementaire middelen zijn bestemd voor de subsidiëring van de schoolgebouwen van het basis- en secundair onderwijs.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie en AGION sloten hiervoor protocolakkoorden af.

De VGC legt jaarlijks deze bijkomende middelen vast. AGION wendt dit extra budget aan om de subsidieaanvragen versneld te financieren volgens de subsidiëringsprocedures en subsidieregels die AGION hanteert, d.w.z. de geldende percentages van 60% en 70%.

Voor het gesubsidieerd vrij onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd er in 2015 2.370.129,86 euro vastgelegd en voor het officieel gesubsidieerd onderwijs 2.930.000 euro.

Vlaams Energie Agentschap

Ook in 2015 heeft AGION het structureel overleg met het VEA verder gezet om de recente ontwikkelingen op het vlak van energie te bespreken. Voor bouwprojecten met stedenbouwkundige vergunningsaanvraag of melding van 1 januari 2015 tot en met 31 december 2015 waren er specifieke EPB-eisen voor scholen. AGION volgde deze ontwikkelingen en sensibiliseerde de scholen met bouwprojecten via zijn website. AGION volgde ook de kostenoptimum-studie op die door het VEA wordt uitgevoerd. VEA zal de resultaten van deze studie verwerken in de EPB-evaluatie 2016.

Instrument voor Duurzame Scholenbouw

Het GO! en AGION lieten in 2009 een praktische leidraad voor de integrale aanpak van duurzaamheid bij scholenbouw ontwikkelen. Het Instrument voor Duurzame Scholenbouw. "Naar een inspirerende leeromgeving - Instrument voor duurzame scholenbouw" laat de bouwheer toe om zijn ambitieniveau te bepalen en te bewaken van voorontwerp tot ingebruikname. Het instrument is een zelfsturend handboek in drie delen. In 2015 is AGION gesprekken gestart met het GO! voor de actualisering en verfijning van dit instrument.

10.1 Samenwerkingsverbanden / 10.2 Adviesverlening in diverse jury's
Binnenlucht in scholen

AGION heeft tijdens het werkjaar 2015 samengewerkt met de beleidsdomeinen Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE), Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) en het departement Onderwijs & Vorming voor het actieplan binnenluchtkwaliteit. Dit actieplan heeft tot doel gezonde binnenlucht in scholen te verbeteren. Hiervoor voerde VIGEZ een onderzoek uit. AGION volgt samen met de partners dit actieplan verder op. Ondertussen focust AGION zich op zijn sensibiliseringsrol richting scholen.

Duurzame ontwikkeling

AGION maakt deel uit van de werkgroep coördinatiegroep 'duurzaam wonen en bouwen' (coorduwo). Deze werkgroep wordt aangestuurd door het team Duurzame Ontwikkeling van het departement Kanselarij en Bestuur. De coorduwo brengt vertegenwoordigers samen uit alle beleidsdomeinen die raakvlakken hebben met het thema duurzaam wonen en bouwen met de bedoeling informatie uit te wisselen en de onderlinge afstemming tussen de beleidsdomeinen te bevorderen. De werkgroep komt twee keer per jaar samen. Indien nodig worden thematische sub-werkgroepen opgestart.

In 2015 werkte AGION mee aan een oplistijng van de knelpunten die ontwikkelaars, ontwerpers en stakeholders kunnen tegenkomen bij de realisatie van duurzame projecten en aan de opmaak van een overzicht van bestaande duurzaamheidsmeters.

OVAM

Op en rond schoolterreinen komt soms een bodemverontreiniging voor. Om in te zetten op een propere bodem bij scholen bundelden de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en AGION al in 2013 hun krachten. Op 5 september 2013 ondertekenden de minister van Leefmilieu en de minister van Onderwijs en Vorming, samen met de leidend ambtenaren van OVAM en AGION voor deze samenwerking een overeenkomst. De onderzoeks- en saneringswerken worden gespreid over 6 jaar en zullen circa 18 miljoen euro kosten, inclusief studie- en onderzoekskosten en BTW. Er werd een programma-aanpak opgemaakt. Concreet betekent dit dat OVAM via een mandaat alle nodige stappen voor de realisatie van het onderzoek en bodemsanering zet, de sanering volledig prefinanciert en aan het einde van de rit 30% van de kosten op zich neemt. De overige 70% subsidieert AGION volgens de normale procedureregels.

In 2013 en 2014 konden scholen zich inschrijven om subsidies te ontvangen overeenkomstig de voorwaarden van het protocol. 2015 was het jaar waarin er, voor het eerst, volop werd gesaneerd. Heel wat dossiers zijn lopende. De stuurgroep OVAM-AGION nam in 2015 in totaal 170 aanmeldingen aan. Na een aanmelding controleert AGION eerst het zakelijk recht. Zodra dat in orde is, komt het dossier in aanmerking voor sanering onder de regie van OVAM. De eerste facturaties vonden eind 2015 plaats.

De website en de brochure geven een breder beeld.

10.2 Adviesverlening in diverse jury's

AGION werd net als voor de vorige editie gevraagd om deel uit te maken van de jury voor de 'Arch School Awards' 2015-2016. De tweejaarlijkse architectuurwedstrijd is een initiatief van Edubuild en bekroont schoolprojecten in drie verschillende categorieën. De inzendingen werden eind 2015 door de juryleden individueel beoordeeld. De voltallige jury komt begin 2016 samen om een definitieve selectie te maken.

In 2015 nam AGION ook deel aan de 'Werkgroep Toekomstvisie Schoolspeelplaatsen'. De visie maakt melding van goede praktijkvoorbeelden en beschrijft de meerwaarde van een groene en gevarieerde speelplaats. AGION maakte ook deel uit van de jury van de eerste editie van 'Pimp je Speelplaats', waarop meer dan 500 scholen reageerden en 17 laureaten maximaal 3500 euro ondersteuning kregen om hun 'grijze' speelplaats om te vormen tot een groene en avontuurlijke plek. De stuurgroep 'Pimp je Speelplaats 2.0' ging in 2015 ook van start, om begin 2016 de tweede editie te lanceren.

[11.1 Mooie voorbeelden op de AGION – website](#) /
 [11.2 Nieuwe huisstijl Vlaamse overheid](#) /
 [11.3 Edubuild](#) /
 [11.4 Focus op Scholenbouw](#) /
 [11.5 KennisPunt Scholenbouw](#) /
 [11.6 Schoolbouwformule](#)

11. Communicatie

11.1 Mooie voorbeelden op de AGION website

Via zijn website wil AGION graag mooie voorbeelden van recent gerealiseerde of gerenoveerde scholen (nieuwbouw en vernieuwbouw) met AGION-subsidies in de kijker zetten.

De fotogalerij bevat o.a. beelden van de buitengevel en binnenruimtes zoals sanitaire blokken, polyvalente ruimtes, turnzalen, klaslokalen en speelplaatsen. In de toekomst breidt AGION de info per project uit en kan je ook gericht projecten opzoeken a.d.h.v. zoektermen.

AGION vult het digitaal platform aan door zelf op pad te gaan om mooie voorbeelden te fotograferen maar nodigt de scholen via de nieuwsbrief, website en andere kanalen ook uit om zelf sprekend beeldmateriaal in te sturen.

11.1 Mooie voorbeelden op de AGION – website / **11.2 Nieuwe huisstijl Vlaamse overheid** / 11.3 Edubuild / 11.4 Focus op Scholenbouw / 11.5 KennisPunt Scholenbouw / 11.6 Schoolbouwformule

11.2 Nieuwe huisstijl Vlaamse overheid

In het voorjaar van 2014 lanceerde Vlaanderen een nieuw logo, een nieuwe huisstijl en de slogan 'Verbeelding werkt'.

De eenduidige en herkenbare stijl biedt een oplossing voor de versnipperde beeldvorming in Vlaanderen. De uitrol van de nieuwe huisstijl over alle beleidsdomeinen heen gebeurde stapsgewijs.

Wat betekent de nieuwe huisstijl concreet voor AGION?

→ Het logo verdwijnt, enkel het letterwoord en onze naam voluit blijft behouden

AGION
 AGENTSCHAP VOOR
 INFRASTRUCTUUR
 IN HET ONDERWIJS

→ In alle communicatie behouden we **groen** als hoofdkleur

→ De slogan voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming is 'Vlaanderen is onderwijs & vorming'

Vlaanderen
 is onderwijs & vorming

AGION zette in 2015 volop in om zijn communicatiedragers aan te passen aan de nieuwe huisstijl. In 2016 voltooit het agentschap de omschakeling naar de nieuwe huisstijl.

[11.1 Mooie voorbeelden op de AGION – website](#) /
 [11.2 Nieuwe huisstijl Vlaamse overheid](#) /
 [11.3 Edubuild](#) /
 [11.4 Focus op Scholenbouw](#) /
 [11.5 KennisPunt Scholenbouw](#) /
 [11.6 Schoolbouwformule](#)

11.3 Edubuild

AGION nam in oktober 2015 deel aan Edubuild, een vakbeurs voor bouw, renovatie, inrichting en onderhoud van het onderwijspatrimonium. De beurs vond plaats in Flanders Expo Gent.

Het doel van de beurs is om de exposanten de gelegenheid te bieden contact te leggen met de vele beslissingsnemers, directeurs en begeleiders van projecten rondom scholenbouw. Ook architecten en studie bureaus behoren tot de uitgenodigde doelgroepen. Het beursaanbod situeert zich in de meest uiteenlopende domeinen: van isolatie tot dakbedekking, van domotica tot projecttapijt, van schoolmeubilair tot modulaire systeembouw, van verf tot akoestiek, van grootkeukens tot ventilatie, van afvalverwerking tot verlichting....

De deelname aan de beurs biedt een mooie kans om in direct contact te treden met onze klanten en om het agentschap een gezicht te geven. AGION ontving tijdens de beursdagen heel wat inrichtende machten, directeurs en/of architecten die specifieke vragen hebben over een bepaald dossier of die louter algemene informatie wensen.

[11.1 Mooie voorbeelden op de AGION – website](#) / [11.2 Nieuwe huisstijl Vlaamse overheid](#) / [11.3 Edubuild](#) / **[11.4 Focus op Scholenbouw](#)** / [11.5 KennisPunt Scholenbouw](#) / [11.6 Schoolbouwformule](#)

11.4 Focus op Scholenbouw

In 2013 lanceerde AGION een digitale nieuwsbrief 'Focus op scholenbouw'.

De nieuwsbrief heeft tot doel:

- actief en gericht te communiceren
- actuele informatie aan te bieden aan onze doelgroep
- de doelgroep te wijzen op belangrijke wijzigingen, beslissingen, evoluties van de organisatie
- dringende berichten te verspreiden
- bij te dragen tot een positief imago van ons agentschap

In 2015 verstuurde AGION 3 nieuwsbrieven.

11.5 KennisPunt Scholenbouw

Ook in 2015 bouwde AGION zijn documentatiecentrum, het zogenaamde KennisPunt Scholenbouw, verder uit. Het bevat een omvangrijke collectie aan scholenbouwliteratuur en goede voorbeelden.

De uitbouw en het permanent beheer van het KennisPunt Scholenbouw kadert in de adviserende, ondersteunende en begeleidende rol die AGION wil vervullen voor haar klanten, inrichtende machten en bouwteams. Ook studenten en onderzoekers kunnen gebruik maken van de uitgebreide collectie van boeken, tijdschriften, artikels, wetenschappelijke rapporten en onderzoeksmateriaal over het thema scholenbouw.

Het materiaal rond Scholenbouw is onderverdeeld in verschillende thema's. Schoolarchitectuur en scholenbouwbeleid vormen de hoofdbrok. Verder bevat het Kennispunt informatie over de overheidsfinanciering van scholenbouw maar ook literatuur met betrekking tot beleidsmonitoring van schoolgebouwen, de normering en de regelgeving. Over en voor de planning van schoolgebouwen, het gebruik en de evaluatie ervan zijn ook documenten en literatuur voorhanden

De collectie bevat boeken, tijdschriften, artikels, wetenschappelijke rapporten, onderzoeksmateriaal, multimediamateriaal, etc. Al het materiaal rond Scholenbouw is opgenomen in een digitale databank.

Voor de verdere uitbouw van het KennisPunt Scholenbouw houdt AGION de vinger aan de pols bij de meest recente publicaties, onderzoekswerken en scholenbouwartikels.

Het Kennispunt staat ook voor de constante uitbouw van expertise rond kwalitatieve scholenbouw.

Daarnaast kunnen ontwerpers over allerhande thema's meer info vinden op de webpagina 'info voor ontwerpers'.

In 2015 kreeg de afdeling Kennis en Advisering een 100-tal vragen met betrekking tot verschillende inhoudelijke thema's. Ongeveer 80% van deze vragen werden gesteld via e-mail. De overige via telefoon en enkele mondeling. De meest populaire thema's zijn: energie, EPB, ontwerprichtlijnen, sanitair, systeembouw, toegankelijkheid en veiligheid.

Lees op de website van AGION meer over het KennisPunt.

11.1 Mooie voorbeelden op de AGION – website / 11.2 Nieuwe huisstijl Vlaamse overheid / 11.3 Edubuild / 11.4 Focus op Scholenbouw / 11.5 KennisPunt Scholenbouw / **11.6 Schoolbouwformule**

11.6 Schoolbouwformule

"Schoolbouwformule" organiseert op regelmatige tijdstippen thematische workshops en richt zich rechtstreeks tot alle actoren binnen de bouw of renovatie van schoolgebouwen.

De workshops laten de bezoekers kennis maken met de onafhankelijke visie van experts die dagelijks werken aan de school voor de toekomst. Kennis en concrete cases worden met elkaar geconfronteerd.

AGION participeert als neutrale kennispartner aan Schoolbouwformule.

In 2015 werden workshops georganiseerd over:

→ **Meerjarenderhoud als gereedschapskist voor het efficiënt beheer van schoolgebouwen**

Het hele proces voor het bouwen van een nieuwe school is niet langer een gebouw tekenen, het bouwen en daarna het gebruiken. De opmaak van een meerjarenderhoudsplanning is zeker nodig want het leidt ontegensprekelijk tot betere financiële en pedagogische resultaten.

→ **Design voor pedagogische ruimtes: een visie over stimuleren van denken en doen.**

De hoofdspreker was hier Rosan Bosch. Zij gebruikt creativiteit als een instrument voor innovatie en verandering. Vanuit de bevraging van diepgewortelde culturen en tradities worden nieuwe ruimtes gecreëerd voor denken en doen.